

WHEN THE TORAH BREAKS ITS PATTERN: HIDDEN MESSAGES IN THE STORY OF NIMROD

Dr. Nechama Price

- (1) בראשית ב ד אלה תולדות השמים והארץ** בהפראם ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים: ויִיצַר ה' אלקים את־הָאָדָם עֵפֶר מִן־הָאֲדָמָה ויִפַּח בָּאָפִי נְשֹׁמֶת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה:
- בראשית ה א זה ספר תולדות אדם** ביום ברא אלקים אדם בדמות אלקים עשה אותו: ב זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא את־שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָה: ג ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצִלְמוֹ ויקרא את־שְׁמוֹ שֵׁת:
- בראשית וט אלה תולדות נח** נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את־האלקים התהלך־נח:
- בראשית יא אלה תולדות שם** שם בן־מאת שנה ויולד את־ארפכשד שנתים אחר המבול:
- בראשית יאכו ואלה תולדות תרח** תרח הוליד את־אבלם את־נחור ואת־הֶכֶן והֶכֶן הוליד את־לוט:
- בראשית כה יב ואלה תולדות ישמעאל** בן־אברהם אשר ילדה הגר המצרית שפחת שרה לאברהם:
- בראשית כה יט יט ואלה תולדות יצחק** בן־אברהם אברהם הוליד את־יצחק:
- בראשית לו א ואלה תולדות עשו** הוא אדם:
- בראשית לז אלה | תולדות יעקב** יוסף בן־שבע עשרה שנה הלה רעה את־אחיו בצאן והוא נער את־בני בלקה ואת־בני זלפה ונשי אביו ויבא יוסף את־דבתם רעה אל־אביהם:
- רות ד יח ואלה תולדות פרוץ** פרוץ הוליד את־חפרון:
- (2) בראשית לו ו ויקח עשו את־נָשָׁיו ואת־בָּנָיו ואת־בְּנֹתָיו ואת־כָּל־נַפְשֹׁתַי בֵּיתוֹ ואת־מִקְנֵהוּ ואת־כָּל־בְּהֶמְתּוֹ ואת־כָּל־קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וילך אל־אֶרֶץ מִפְּנֵי יַעֲקֹב אחיו: ז כִּי הָיָה רְכוּשָׁם רַב מִשְׁבֵּת יַחֲדָו וְלֹא יָכְלָה אֶרֶץ מִגֹּרֵיהֶם לִשְׂאת אוֹתָם מִפְּנֵי מִקְנֵיהֶם: ח וישב עשו בהר שעיר עשו הוא אדם:**
- (3) בראשית כה יב ואלה תולדות ישמעאל** אשר ילדה הגר המצרית שפחת שרה לאברהם: יג ואלה שמות בני ישמעאל בשמותם לתולדתם בכר ישמעאל נבית וקדר ואדבאל ומבשם: יד ומשמע ודומה ומשא: טו חנד ותימא וטור נפיש וקדמה: טז אלה הם בני ישמעאל ואלה שמותם בחצריהם ובטירתם **שנים עשר נשיאם לאמתם:**
- בראשית יז כ וילישמעאל שמעתיך הנה | ברכתי אותו והפריתי אותו והרבייתי אותו במאד מאד שנים עשר נשיאם יוליד** וינתינו לגוי גדול:
- בראשית מט כח כל־אלה שבטי ישראל שנים עשר** וזאת אשר־דבר להם אביהם ויברך אותם איש אשר בברכתו ברוך אותם:
- (4) בראשית כב כ ויהי אחרי הדברים האלה ויגד לאברהם לאמר הֲנֵה יִלְדָּה מִלְכָּה גַם־הִוא בָּנִים לְנַחֲרוֹר אחיד:** כא את־עוץ בכרו ואת־בְּנוֹ אחיו ואת־קִמוּאֵל אֲבִי אַרְם: כב ואת־כָּשֵׁד ואת־חִיזו ואת־כִּלְדָּשׁ ואת־יִדְלֹף ואת־בְּתוּאֵל: כג ובתואל ילד את־רַבְקָה **שמנה אלה ילדה מלכה** לנחור אחי אברהם: כד ופילגשו ושמרה ראומה ותלד גם־הוא את־טֹבַח ואת־זָחַם ואת־תַּחַשׁ ואת־מַעֲכָה:
- בראשית לו לא ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדם** לפני מלך־מלך לבני ישראל: לב וימלך באדם **בלע בן־בעור** ושם עירו דנהבה: לג וימת בלע וימלך תחתיו **יובב בן־זרח** מבצרה: לד וימת יובב וימלך תחתיו **חשם** מארץ התיקני: לה וימת חשם וימלך תחתיו **הנד בן־בדד** המכה את־מִדְיָן בשדה מואב ושם עירו עֵיִת: לו וימת הנד וימלך תחתיו **שמלה** ממשקקה: לז וימת שמלה וימלך תחתיו **שאול** מרחבות הנגר: לח וימת שאול וימלך תחתיו **בעל חנן בן־עכבור**: לט וימת בעל חנן בן־עכבור וימלך תחתיו **הדר** ושם עירו פֶּעוֹ ושם אשתו מהיטבאל בת־מטרד בת מי זֶבֶב:
- מ ואלה שמות **אלופי עשו** למשפחתם למקמתם בשמותם **אלוף תמנע אלוף עלוף אלוף יתת: מא אלוף אהליבמה אלוף אלה אלוף פינן: מב אלוף קנו אלוף תימן אלוף מבצר: מג אלוף מגדיאל אלוף עירם אלה | אלוף אדם למשבתם בארץ אֲחֻזָּתָם הוא עשו אבי אדם: פ פ פ**
- (5) בראשית ה ו ויחי־שֵׁת חֲמֵשׁ שָׁנִים ומאת שנה ויולד את־אֶנֶשׁ: ז ויחי־שֵׁת אחרי הולידו את־אֶנֶשׁ שֶׁבַע שָׁנִים ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות: ח ויחי־כָל־יְמֵי־שֵׁת שְׁתֵּים עָשָׂר שָׁנָה ויתשע מאות שנה וימות: ט ויחי־אֶנֶשׁ תשעים שנה ויולד את־קִינֹן: י ויחי־אֶנֶשׁ אחרי הולידו את־קִינֹן חמש עשרה שנה ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות: יא ויחי־כָל־יְמֵי אֶנֶשׁ חֲמֵשׁ שָׁנִים ויתשע מאות שנה וימות: ס**
- כא ויחי **חֲנוּךְ** חמש וששים שנה ויולד את־מֶתוֹשֶׁלַח: כב ויִתְהַלֵּךְ **חֲנוּךְ** את־הָאֱלֹקִים אחרי הולידו את־מֶתוֹשֶׁלַח שלש מאות שנה ויולד בנים ובנות: כד ויִתְהַלֵּךְ **חֲנוּךְ** את־הָאֱלֹקִים וַאֲיָנֻן כִּי־לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹקִים:
- כה ויחי־לָמֶךְ שְׁתֵּים ושמנים שנה ומאת שנה ויולד בן: כו ויקרא את־שְׁמוֹ נֹחַ **לאמר זה ינחמנו מִפְּעֻשָׁנוּ וּמִעֲצָבוֹן יָדֵינוּ מִן־הָאָדָמָה אֲשֶׁר אֲבָרָה ה': ל ויחי־לָמֶךְ** אחרי הולידו את־נֹחַ חמש ויתשעים שנה וחמש מאות שנה ויולד בנים ובנות: לא ויהי־כָל־יְמֵי־לָמֶךְ שֶׁבַע וּשְׁבַעִים שָׁנָה וּשְׁבַע מאות שנה וימות:
- לב ויחי־נֹחַ בן־חֲמִשָּׁה מאות שנה ויולד **נח את־שם את־חם ואת־יפת:**

WHEN THE TORAH BREAKS ITS PATTERN: HIDDEN MESSAGES IN THE STORY OF NIMROD

Dr. Nechama Price

6 בראשית ו:ט אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ אֲשֶׁר צִדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדִרְתּוֹ אֶת־הָאֱלֹקִים הִתְהַלֵּךְ־נֹחַ:
בראשית י:א וַיְהִי אַבְרָם בְּרִית־שָׁעִים שָׁנָה וַתִּשָּׁע שְׁנַיִם וַיְרֹא יְהוָה אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי־אֵל שְׂדֵי הַתְּהַלֵּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים:

7 אבן עזרא ד:כד צדיק גמור היה.. כמרגיל עצמו להיות בחייו עם המלאכים, והכתוב אמר "התהלך לפני".
מלבנים ד:כד התהלך את האלקים לבדו ופירש את עצמו מן העולם הזה ואינו בעולם הזה, כי אז לוקח למרומם כמדרגת אליהו.

8 רש"י ד:כד ויתהלך חנוך- צדיק היה וקל בדעתו לשוב להרשיע, לפיכך מיהר הקדוש ברוך הוא וסילקו והמיתו קודם זמנו.

Rav Hirsh 5:4-28 Chanokh sought to refine himself to walk with the Lord; for this reason he distanced himself from the masses – either out of fear, or out of disdain. **But seclusion and isolation are not the Jewish way.** Our pious and righteous people lived among the masses, with the masses and for the benefit of the masses; they regarded it as their mission to elevate the masses towards themselves.

9 בראשית יא י אֵלֶּה תּוֹלְדֹת שָׁם שָׁם בְּרִמְאָת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־אַרְפַּכְשָׁד שְׁנַתִּים אַחֵר הַמַּבּוּל: יא וַיְחִי־שָׁם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־אַרְפַּכְשָׁד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: ס יב וַאֲרַפְכְּשָׁד חִי חֲמֵשׁ וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־שֵׁלַח: יג וַיְחִי אַרְפַּכְשָׁד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁלַח שְׁלֹשׁ שָׁנִים וַאֲרַבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:
כו וַיְחִי־תֵרַח שְׁבַעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־אַבְרָם אֶת־נְחוֹר וְאֶת־הָרָן: כז וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת תֵּרַח תֵּרַח הוֹלִיד אֶת־אַבְרָם אֶת־נְחוֹר וְאֶת־הָרָן וְהָרָן הוֹלִיד אֶת־לוֹט:

10 בראשית יא וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת בְּנֵי־נֹחַ שֵׁם חָם וַיִּפֹּת וַיִּלְדוּ לָהֶם בָּנִים אַחֵר הַמַּבּוּל:
ב בְּנֵי לֶפֶת גָּמַר וּמִלּוֹג וּמִדֵּי וְנֹחַ וַתִּבֶּל וּמִשָּׁד וַתִּירָס: ג וּבְנֵי גָמַר אֲשַׁכְנַנ וְרִיפַת וְהַגְרָמָה: ד וּבְנֵי נֹחַ אֱלִישָׁה וַתְּרַשֵּׁשׁ פִּתִּים וְדָדַיִם:
ה מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ אֵינִי הַגּוֹיִם בְּאַרְצֵתָם אִישׁ לְלִשְׁנוֹ לְמִשְׁפַּחְתָּם בְּגוֹיָהֶם:

ו וּבְנֵי חָם כּוֹשׁ וּמִצְרַיִם וְכוּט וּכְנַעַן: ז וּבְנֵי כּוֹשׁ סִבָּא וְחוּיִלָּה וְסִבְתָּה וְרַעְמָה וְסִבְתָּכָא וּבְנֵי רַעְמָה שָׁבָא וְדָדַן:
יא מִן־הָאֲרָץ הָהִיא יָצָא אַשּׁוּר וַיִּבְרַךְ אֶת־נִינְוָה וְאֶת־רַחֲבֹת עִיר וְאֶת־כַּלְח: יב וְאֶת־רָסֹן בֶּין נִינְוָה וּבֶין כַּלְח הוּא הָעִיר הַגְּדֹלָה: יג וּמִצְרַיִם יָלַד אֶת־לוֹדִים וְאֶת־עֲנַמִּים וְאֶת־לֶהָבִים וְאֶת־נִפְתָּחִים: יד וְאֶת־פִּתְרָסִים וְאֶת־פְּסִלָּחִים **אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־כַּפְתָּרִים:** ט טו וּכְנַעַן יָלַד אֶת־צִידֹן וְאֶת־חֵת: טז וְאֶת־הַיְבוּסִי וְאֶת־הָאֲמֹרִי וְאֶת־הַגְּרָשִׁי: יז וְאֶת־חֲתָנִי וְאֶת־הָעַרְקִי וְאֶת־הַסִּינִי: יח וְאֶת־הָאֲרֹדִי וְאֶת־הַצִּמְרִי וְאֶת־הַחֲמָתִי וְאַחֲרָיו נִפְצוּ מִשְׁפָּחוֹת הַכְּנַעֲנִי: יט וַיְהִי גִבּוּל הַכְּנַעֲנִי מִצִּידֹן בְּאֶחָה גְרָרָה עַד־עֵזָה בְּאֶחָה סִדְמָה וְעַמְרָה וְאַדְמָה וְיָבִים עַד־לָשָׁע:
כ אֵלֶּה בְּנֵי־חָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְלִשְׁנָתָם בְּאַרְצֵתָם בְּגוֹיָהֶם:

כא וּלְשָׁם יָלַד גַּם־הוּא אֲבִי כָל־בְּנֵי־עֵבֶר אֲחֵי נֹפֶת הַגְּדוּל: כב **בְּנֵי שָׁם** עִילָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשָׁד וְלֹד וְנָאֶר: כג וּבְנֵי אָרַם עֹז וְחוּל וְגֵתֵר וּמִשֵּׁ:
כד וְאַרְפַּכְשָׁד יָלַד אֶת־שֵׁלַח וְשֵׁלַח יָלַד אֶת־עֵבֶר: כה וְעֵבֶר יָלַד שְׁנֵי בָנִים שָׁם הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי בְמִיּוֹת נִפְלְגָה הָאֲרָץ וְשָׁם אֲחִיו יָקֹטָן: כו וְיָקֹטָן יָלַד אֶת־אֶלְמוֹדָד וְאֶת־שֵׁלֶף וְאֶת־חֲצַרְמֹנֶת וְאֶת־יָרֵחַ: כז וְאֶת־הַדּוֹרָם וְאֶת־אֲחֹזַל וְאֶת־דִּקְלָה: כח וְאֶת־עוֹבָל וְאֶת־אַבִּימֵלָל וְאֶת־שָׁבָא: כט וְאֶת־אוּפֵר וְאֶת־חוּיִלָּה וְאֶת־יוֹבָב כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יָקֹטָן: לו וַיְהִי מוֹשְׁבָם מִמִּשְׁכַּן בְּאֶחָה סִפְרָה הַר הַשָּׁדִם: לא אֵלֶּה בְּנֵי־שָׁם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְלִשְׁנָתָם בְּאַרְצֵתָם לְגוֹיָהֶם:
לב אֵלֶּה מִשְׁפָּחוֹת בְּנֵי־נֹחַ לְתוֹלְדֹתָם בְּגוֹיָהֶם וּמֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ הַגּוֹיִם בְּאַרְצֵת אַחֵר הַמַּבּוּל: פ

מִלְּפָנָיו

11 בראשית יח וְכֹשֶׁךְ יָלַד אֶת־נִמְרֹד הוּא הֵחָל לְהִיטֵב גִּבּוֹר בְּאַרְצָא: ט הוּא־הָיָה גִּבּוֹר־צִיד לְפָנָיו ה' עַל־כֵּן יֹאמְרוּ **כְּנַמְרָד גִּבּוֹר צִיד לְפָנָיו ה'** י וַתְּהִי רָאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ בְּבָבֶל וְאַרְדּוֹ וְאֶפְדֹּ וְכַלְנָה בְּאַרְצָא שְׁנַעֲרָ: יא מִן־הָאֲרָץ הָהִיא יָצָא אַשּׁוּר וַיִּבְרַךְ אֶת־נִינְוָה וְאֶת־רַחֲבֹת עִיר וְאֶת־כַּלְח: יב וְאֶת־רָסֹן בֶּין נִינְוָה וּבֶין כַּלְח הוּא הָעִיר הַגְּדֹלָה:

לְפָנָיו

12 יפתח- שופטים יא:א יִפְתָּח הַגַּלְעָדִי הָיָה גִּבּוֹר חֵיל וְהוּא בֶן־אִשָּׁה זִוְנָה וַיּוֹלֶד גַּלְעָד אֶת־יִפְתָּח:
בועז- רות ב:א וַלְנַעֲמִי מוֹדַע לְאִשָּׁה אִישׁ גִּבּוֹר חֵיל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בָּעִז:
קיש- ש"א ט:א וַיְהִי־אִישׁ מִבְּנֵי־מִין וּשְׁמוֹ קִישׁ בֶּן־אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־צִירוֹר בֶּן־כְּבוֹרֶת בֶּן־אֶפְיָח בֶּן־אִישׁ יְמִינִי **גִּבּוֹר חֵיל:**
דוד- ש"א טז:יח וַיַּעַן אֶחָד מִהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה רִאשִׁיתִי בֶן לִישִׁי בֵּית הַלְחָמִי יָדַע גִּבּוֹר חֵיל וְאִישׁ מִלְחָמָה וּנְבוֹן דָּבָר וְאִישׁ תִּבְאָר הוּא עָמָו:

WHEN THE TORAH BREAKS ITS PATTERN: HIDDEN MESSAGES IN THE STORY OF NIMROD

Dr. Nechama Price

13 מהר"י קרא בראשית יט גיבור ציד - לצוד ציד, שלא ישמט מידו חיה רעה דוב וחזיר יער וארי, כן תצלה בחרב זו שאני חוגרד, ותתפוש נצחון בכל אשר תלך.

ש"א יז לד ולאמר דוד אל-שאול רעה היה עבדך לאביו בצאן ובא הארלי ואת הדוב ונשא שיה מהעדר: לה ויצאתי אחרי ויהפתי והצלתי מפיו ויקם עלי והחזקתי בזקני והפתי והמיתיו: לו גם את הארי גם הדוב הכה עבדך והיה הפלשתי הערל הזה כאחד מהם כי חרף מערכת אלקים חיים:

14 פרקי אבות דא איהו גבור, הכובש את יצרו, שגאמר טוב ארץ אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר.

גבור 33

15 בראשית כה כז ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים:

כח ויאתב יצחק את-עשו פי-ציד בפני ורבקה אהבת את-יעקב:

בראשית כז ג ועתה שאנא בליד תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי צידה [ציד]: ה ורבקה שמעת בדבר יצחק אל-עשו בנו וילך עשו השדה לצוד ציד להביא: יט ולאמר יעקב אל-אביו אנכי עשו בכרך עשיתי כאשר דברת אל קום-נא שבה ואכלה מצודי בעבור תברכני נפשו: כה ולאמר הגשה לי ואכלה מצוד בני למען תברכך נפשי ויגש-לו ואכל ויבא לו יין וישת: ל ויהי כאשר כלה יצחק לברך את-יעקב ויהי אף יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצוד: לא ויעש גם-הוא מטעמים ויבא לאביו ולאמר לאביו יקם אבלי ואכל מצוד בני בעבר תברכני נפשו: לג ויחיד יצחק חרדה גדלה עד-מאד ולאמר מי-אפוא הוא הצד-ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכה גם-כך: והיה:

כוח

16 בראשית ו א ויהי כי-החל האדם לרב על-פני האדמה ובנות ילדו להם: ב ויראו בני-האלקים את-בנות האדם כי טבת הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו: ה וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל-יצר מחשבת לבו רק רע כל-היום: ו וינחם ה' כי-עשה את-האדם בארץ ויתעצב אל-לבו: ז ולאמר ה' אמתה את-האדם אשר-בראתי מעל פני האדמה מאדם עד-בהמה עד-רמש ועד-עוף השמים כי נחמתי כי עשיתם:

17 בראשית ד-כו ולשת גם-הוא ילד-בן ויקרא את-שמו אנוש אז הוחל לקרא בשם ה':

בראשית יח וכוש ילד את-נמרד הוא החל להיות גבר בארץ: ט הוא-היה גבר-ציד לפני ה' על-פני האמר כנמרד גבור ציד לפני ה':

18 אבן עזרא ד-כו הוחל- מגזרת: תחלה. והטעם: שהתפלל לשם.

רשב"ם ד-כו אז הוחל לקרא בשם י"י - התחילו להתפלל להקב"ה מתוך צרות שנתחדשו עליהם. כך נראה בעיני עיקר פשוטו, שלא לעשות הפסוק חסר. שכל קריאה בשם י"י הכתובה בתורה סתם, לשם שמים הוא. דעת מקרא ד-כו בשם ה'- פשוטו של "הוחל" לשון תחלה.. כלומר בימיו התחילו יראי ה' לפרסם שם שמו ברבים ולהודיע לבריות את דרך עבודתו. וראה להלן הכתוב באברהם- "ויקרא בשם ה'".

19 אבן עזרא בראשית יט וטעם לפני י"י - שהיה בונה מזבחות ומעלה אותם החיות עולות לשם. וזו דרך הפשט, והדרש (בבלי עירובין נ"ג.) דרך אחרת.

20 בראשית א כח ויברך אתם אלקים ולאמר להם אלקים פרו ורבו ומלאו את-הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל-חיה הרמשת על-הארץ:

בראשית ט א ויברך אלקים את-נח ואת-בניו ולאמר להם פרו ורבו ומלאו את-הארץ: ב ומוראכם וחתכם יהיה על כל-חית הארץ ועל כל-עוף השמים בכל אשר תרמש האדמה ובכל-דג הים בידכם נתנו: ג כל-רמש אשר הוא-חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את-כל:

21 מדרש אגדה בראשית יח וכוש ילד את נמרוד. שעד נמרוד לא היה אדם אוכל בשר, עד שבא נמרוד והיה צד ואוכל, ולכך נאמר הוא החל להיות גבור ציד.

אבן עזרא בראשית יח - הוא החל - להראות גבורת בן אדם על החיות, כי הוא היה גבור ציד.

22 רש"י ד-כו אז הוחל- לשון חולין, לקרא את שמות האדם ואת שמות העצבים בשמו של הקב"ה לעשותן ע"ז ולקרותן אלהות.

רלב"ג ד-כה לקרא בשם ה'- מה שאינו אלוה, רוצה לומר, שאז החלו לעבוד עבודה זרה.

WHEN THE TORAH BREAKS ITS PATTERN: HIDDEN MESSAGES IN THE STORY OF NIMROD

Dr. Nechama Price

רש"י יח להיות גבור - להמריד את כל העולם כולו על הקדוש ברוך הוא בעצת דור הפלגה.

23 מדרש אגדה נח דבר אחר: הוא החל להיות גבור בארץ - שעשה מלחמות בארץ ונצחם ולקח מלכות בחזקה. **אברבנל בראשית יח** הוא החל להיות גבור בארץ ר"ל שוטר ומושל בה. **בראשית ט ו** שפך דם האדם באדם דמו ישפך **כי בצלם אלקים עשה את האדם**:

24 בראשית רבה פרשה כו, [ויהי כי החל האדם] אמר ר' סימון **בג' מקומות נאמר כלשון הזה לשון מרד אז הוחל לקרא בשם י"י** (בראשית ד כו), ויהי כי החל האדם, **הוא החל להיות גיבור בארץ** (בראשית י ח), אתיבון והכת' וזה החלם לעשות (בראשית יא ו), אמר להם קופח על ראשו שלנמרוד וא' זה המרידן עלי. **רמב"ן בראשית יח** הוא החל להיות גבור בארץ - כתב רבינו שלמה: להמריד כל העולם על הקב"ה בעצת דור הפלגה. ואם כן, הוא החל אחר המבול, **כי בימי דור אנוש הוחל**. ואיפשר שנאמר כי הוחל בדור הפלגה מרד, ובימי אנוש לא היו במורדי אור, אבל עבדו גם לאלהים אחרים.

אגל בל

25 בראשית יא א ויהי כל־הארץ **שפה אחת** ודבָרִים אֶחָדִים: ב ויהי בְּנִסְעָם מִקֵּדֶם ויִמָּצְאוּ בְקֶעָה בְּאֶרֶץ שְׁנֵעַר וישָׁבוּ שָׁם: ג ויאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ הִבָּה נִלְבְּנָה לְבָנִים וְנִשְׂרָפָה לְשִׁרָפָה וְתִהְיֶה לָּהֶם הַלְבָנָה לְאֶבֶן וְתַחֲמֹר הִיָּה לָהֶם לְחָמֶר: ד ויאמְרוּ **הִבָּה** | נִבְנֶה־לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה־לָּנוּ שֵׁם פֶּן־נִפְּוֹץ עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ:

ה ויַרְדָּה ה' לִרְאֹת אֶת־הָעִיר וְאֶת־הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם: ו ויאמֹר ה' הֵן עַם אֶחָד וְשִׁפְהָ אֶחָת לְכֻלָּם וְזֶה הַחֲלָם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא־יִבְצֹר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת: ז **הִבָּה נִרְדָּה** וְנִבְלָה שֵׁם שְׁפָתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׁפַת רֵעֵהוּ: ח ויִפֹּץ ה' אֹתָם מִשָּׁם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וַיַּחֲדְלוּ לִבְנֹת הָעִיר: ט עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל כִּי־שָׁם בָּלַל ה' שְׁפַת כָּל־הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הִפְּצָם ה' עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ:

26 בראשית רבה יא: ונעשה לנו שם - תני רבי ישמעאל אין שם אלא עבודת כוכבים. **גמרא סנהדרין קט.** דור הפלגה אין להם חלק לעולם הבא וכו': מאי עבוד אמרי דבי רבי שילא **נבנה מגדל ונעלה לרקיע ונכה אותו בקרדומות כדי שיובו מימיו**. מחכו עלה במערבא א"כ ליבנו אחד בטורא (אלא) א"ר ירמיה בר אלעזר נחלקו לג' כיתות אחת אומרת נעלה ונשב שם ואחת אומרת נעלה ונעבוד עבודת כוכבים ואחת אומרת נעלה ונעשה מלחמה.

27 דור המבול - דור הפלגה

בראשית ו: ויהי כִּי־הָחַל הָאָדָם לָרֵב עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יָלְדוּ לָהֶם: **בראשית יא:** ויאמֹר ה' הֵן עַם אֶחָד וְשִׁפְהָ אֶחָת לְכֻלָּם וְזֶה הַחֲלָם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא־יִבְצֹר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת:

בראשית ו: ויאמֹר ה' לֹא־יָדוּן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשָׁגָם הוּא בָשָׂר וְהָיָה יָמָיו מָאָה וָעֶשְׂרִים שָׁנָה: **בראשית יא:** ויאמֹר ה' הֵן עַם אֶחָד וְשִׁפְהָ אֶחָת לְכֻלָּם וְזֶה הַחֲלָם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא־יִבְצֹר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת:

בראשית ו: וירָא ה' כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בְּאָרֶץ וְכָל־יִצְרֵל מִחֻשְׁבֹּת לִבּוֹ רָק רָע כָּל־הַיּוֹם: **בראשית יא:** ויַרְדָּה ה' לִרְאֹת אֶת־הָעִיר וְאֶת־הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם:

בראשית ו: ויאמֹר ה' אֲמַלְּתָה אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר־בְּרָאֲתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נַחֲמַתִּי כִּי עָשִׂיתָם: **בראשית יא:** ז הִבָּה נִרְדָּה וְנִבְלָה שֵׁם שְׁפָתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׁפַת רֵעֵהוּ:

בראשית ו: ונָח מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה': **בראשית יא:** וַיַּחֲתִּי־תֹרֵחַ שְׁבָעִים שָׁנָה וַיִּלְדָּה אֶת־אֲבָרָם אֶת־נֹחֹר וְאֶת־הָרָן:

Dr. Nechama Price

רשב"ם יא:ד הבה נבנה לנו עיר וכו' - לפי הפשט מה חטאו דור הפלגה. אם מפני שאמרו וראשו בשמים, הא כתוב: ערים גדולות ובצורות בשמים (דברים א' כ"ח, ט' א'). אלא לפי שצום הקב"ה: פרו ורבו ומלאו את הארץ (בראשית ט' א'), והם בחרו להם מקום לשבת שם ואמרו: פן נפוץ, לפיכך הפיצם משם בגזרתו.

(30) בראשית יא:ו וַיֹּאמֶר הֵן עִם אֶחָד וּשְׁפָה אַחַת לְכֻלָּם וְזֶה הַחֹלֶם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא יִבְצָר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת: **בראשית יח** וכוש ילד את-נמרד **הוא החל** להיות גבר בארץ:

32) שופטים יז ו בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה:
שופטים כא כה בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה:

(34) פרקי דרבי אליעזר כד:ד רבי חנינא אומר: נמרוד גבור כח היה, שנאמר "וכוש ילד את נמרוד". רבי יהודה אומר: הכתנת שעשה הקדוש ברוך הוא לאדם ולאשתו, והיתה עמם בתיבה. וכשיצאו מן התיבה, לקחה חס בן נח והוציאה עמו והנחילה לנמרוד. ובשעה שהיה לובש אותה, היו כל בהמה, חיה ועוף באין ונופלין לפניו, כסבורין שהוא מלך גבורתו. לפיכך המליכוהו עליהם מלך. שנאמר: "על בן נאמר כנמרוד גבור ציד לפני ה'".

(35) בראשית ג'א ועש' ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם:

36) בראשית רבה טו:טז ותקח רבקה את בגדי עשׂו בנה הגדל החמדת, **מה שחמד מנמרד והרגו ונטלן**. פרקי דרבי אליעזר כז:יב רבי אומר **עשו אחי של יעקב ראה את הכתונת שעשה הקדוש ברוך הוא לאדם וחיה על נמרוד וחמד אותם בלבו והרגו ולקח אותה ממנו**. ומנין שהיו חמודות בענין, שנאמר (בראשית כז טו) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות, וכשלבש אותם נעשה גם הוא גבור..

בראשית כז:טו ותקח רבקה את בגדי עשׂו בנה הגדל החמדת אשר אתה בבית **ותלבש את יעקב בנה הקטן**:

(37) בראשית רבה לט:ג ביום שָׁזָר עָלָיו נִמְרֹד לִירֵד לְתוֹךְ כְּבֶשֶׂן הָאֵשׁ.
גמרא עירובין נג. "וַיְהִי בַיּוֹם אֲמָרְפֶּל", רב וְשִׁמְשׁוֹאֵל, חֵד אָמַר: נִמְרֹד שְׁמוֹ.
רש"י בראשית יד:א אמרפל- הוא נמרוד, שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם פֶּל לְתוֹךְ כְּבֶשֶׂן הָאֵשׁ :

38) דניאל ג כו באדלו קרב בויכדנצר לתרע אתונו נורא קזדתא ענה ואמר שדרה מישא ועבד נגו עבדוהי דיאלתא עלילא [עלאה] פקו ואתו באדנו נפלו שדרה מישא ועבד נגו מרגא נורא:

מיכה ה:ה ורעו את ארץ אשור בחרב **ואת ארץ נמרד** בפתחיה והציל מאשור קיינבא בארצנו וכי ידרה בגבולנו:

רש"י ר"י קרא אבו עזרא מיכה ה:ה ואת ארץ נמרד - היא בבל.

WHEN THE TORAH BREAKS ITS PATTERN: HIDDEN MESSAGES IN THE STORY OF NIMROD

Dr. Nechama Price

39) פרקי דרבי אליעזר כד-ה ח אמר נמרוד לעמו: "באו נבנה לנו עיר גדולה ונשב שם בתוכה, פן נפוץ על פני כל הארץ כראשונים. ונבנה מגדל גדול בתוכה ונעלה לשמים, שאין כחו של הקדוש ברוך הוא אלא במים, ונקנה לנו שם גדול בארץ", שנאמר: **"ונעשה לנו שם"....**

ועבר אברהם בן תרח וראה אותם בונים את העיר, וקללם בשם אלקינו ואמר: "בלע ה' פלג לשונם". ומאסו את דברו כאבן משלך על גבי סרקע. והלא כל אבן בחור וטוב אין נותנים אותו אלא על פנות הבית? ועליו הכתוב אומר: "אבן מאסו הבונים" וכו'.

40) בראשית יא ד ויאמרו תבה | נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם פן נפוז על פני כל הארץ:
בראשית יב ז וירא ה' אל אברהם ויאמר לו עמד ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו: ח ויעתק משם הקרה מקדש לבית אל ויט אהלה בית אל מים והעי מקדש ויבן שם מזבח לה' **ויקרא בשם ה':**
בראשית יג ג וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי ד אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה **ויקרא שם אברהם בשם ה':**
בראשית כא לג ויטע אשל בבאר שבע **ויקרא שם בשם ה' אל עולם:**

41) בראשית ט כד וייקץ נח מיינו ולדע את אשר עשה לו בנו הקטן: כה ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו:
כו ויאמר ברוך ה' אלקי שם ויהי כנען עבד למנו:
בראשית טו יח ביום ההוא פרת ה' את אברהם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת: יט את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמני: כ ואת החתי ואת הפרזי ואת הרפאים: כא ואת האמורי ואת הכנעני ואת הגרגשי ואת היבוסי: ס

42) elc – בראשית ד כו ולשת גם הוא ילד לו ויקרא את שמו אנוש **אז הוהל לקרא בשם ה':**
י'צמק – בראשית כו כה ויבן שם מזבח ויקרא בשם ה' ויט שם אהלו ויכרו שם עבדי יצחק באר:
אשפ – שמות לד ה וירד ה' בעלן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם ה':

43) בראשית רבה מד:ז (ישעיה מא, ז): אמר לדבק טוב הוא, אלו אמות העולם שהן אומרים **מוטב להדבק באלוה** של אברהם ולא נדבק בעבודת כוכבים של נמרוד.

44) בראשית רבה מד:ב רבי אבין בשם רבי חנינא פתח (משלי יא, יח): רשע עשה פעלת שקר וגו'. רשע עשה פעלת שקר, זה נמרוד שהיו פעלותיו על שקר. (משלי יא, ח): וזרע צדקה, זה אברהם, שנאמר (בראשית יח, יט): ושמו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. (משלי יא, יח): שקר אמת, אל תירא אברהם וגו'.
בראשית רבה מד:ז (ישעיה מא, ז): אמר לדבק טוב הוא, אלו אמות העולם שהן אומרים **מוטב להדבק באלוה של אברהם ולא נדבק בעבודת כוכבים של נמרוד.**

45) בראשית ויג ויאמר אלקים לנח קח כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ: ירמיהו כב:ג כה אמר ה' עשו משפט וצדקה והצילו גזיל מיד עשוק וגר יתום ואלמנה אל תתנו אל תחמסו ודם נקי אל תשפכו במקום הזה:
יחזקאל מה:ט כה אמר אדני ה' רב לכם נשיאי ישראל חמס ושד הסירו ומשפט וצדקה עשו הרימו גרשתיכם מעל עמי נאם אדני ה':

בראשית יג:ג ונאשי סדם רעים וחטאים לה' מאד:
רש"י ויקרא כו:יד ואם לא תשמעו לי - להיות עמלים בתורה. ומה תלמוד לומר: לי - אין לי אלא זה המכיר את רבונו ומתכוין למרוד בו, וכן: גבור ציד לפני י"י (בראשית י:ט'), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי סדום: רעים וחטאים לי"י (בראשית י"ג:ג), מכירים את רבונו ומתכוונים למרוד בו.

46) בראשית יח כא ארדה נא ואראה הפעקתה הבאה אלי עשוי כללה ואם לא אדעה:
בראשית יא ז הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו: